

Maailman postiliiton yleissopimuksen ensimmäiseen lisäpöytäkirjaan ja yleisohjesäännön lisäpöytäkirjaan liittyminen

Asian tausta

Maailman postiliitto (Universal Postal Union, UPU) on kansainvälinen järjestö, joka säätelee jäsenvaltioidensa välistä postitoimintaa. Postiliitto perustettiin Wienissä 10.7.1964 tehdyllä perussopimuksella (Constitution of the Universal Postal Union, SopS 17/1967). Perussopimuksen ohella Maailman postiliiton toinen keskeinen sopimus on Maailman postiliiton yleissopimus (Universal Postal Convention, SopS 7 ja 8/2024), jossa määritellään kansainvälisen postiliikenteen keskeiset säännöt.

Maailman postiliiton kongressi järjestetään neljän vuoden välein. Liiton jäsenmaiden niin toivoessa varsinaisten kongressien välillä voidaan järjestää myös välikongressi (Extraordinary Congress). Perussopimuksen ja yleissopimuksen ohella liiton kongresseissa voidaan tarkistaa myös muita postiliiton sopimuksia ja asiakirjoja.

Edellinen varsinainen Maailman postiliiton kongressi järjestettiin Abidjanissa Norsunluurannikolla vuonna 2021. Abidjanin kongressin muutokset on saatettu kansallisesti voimaan alkuvuodesta 2024 (SopS 7 ja 8/2024).

Lisäpöytäkirjojen valmistelu

Maailman postiliiton neljäs välikongressi järjestettiin 29.9.-5.10.2023 Riadissa Saudi-Arabiassa Riadin kongressissa neuvoteltiin ja hyväksyttiin muutoksia Maailman postiliiton yleissopimukseen ja yleisohjesääntöön (General Regulations). Suomen kantoja välikongressiin valmisteltiin yhdessä Liikenne- ja viestintäviraston, Posti Jakelut Oy:n ja Ahvenanmaan posti Åland Postin kanssa.

Perussopimuksen 24 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenmaiden edustajien tulee allekirjoittaa kongressin laatimat liiton sopimukset (the Acts of the Union). Kongressin työjärjestyksen 27 artiklan mukaan sopimukset ovat avoinna allekirjoituksille lähtökohtaisesti 30 päivän ajan, jonka jälkeen ne ovat avoimia liittymiselle.

Suomi ei allekirjoittanut lisäpöytäkirjoja niiden allekirjoittamiselle varatussa ajassa, minkä vuoksi niihin on tarkoitus liittyä.

Lisäpöytäkirjojen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

Maailman postiliiton yleissopimus sisältää määräykset kansainvälisestä postitoiminnasta. Yleissopimus ja liiton toimitusohjesäännöt sisältävät kansainväliseen postiliikenteeseen sovellettavat yleissäännöt sekä kirjeposti- ja postipakettiliikenteen määräykset. Riadin välikongressissa yleissopimukseen ensimmäisellä lisäpöytäkirjalla tehdyt muutokset koskevat perus- ja lisäpalveluita, joita Maailman postiliiton nimetyt operaattorit ovat velvollisia tarjoamaan. Kansallisessa lainsäädännössä ei ole tällaisia perus- tai lisäpalveluita koskevia säännöksiä.

Maailman postiliiton yleisohjesääntö puolestaan sisältää määräykset postiliiton sisäisestä toiminnasta ja perussopimuksen soveltamisesta. Riadin välikongressissa yleisohjesääntöön neljännellä lisäpöytäkirjalla tehdyt muutokset koskevat unionin toimielinten rakennetta ja toimintaa ja liiton kulukattoa. Suomen kansallisessa lainsäädännössä ei ole sääntelyä postiliiton toimintaan tai perussopimuksen soveltamiseen tai kustannuksiin liittyen.

Esityksen vaikutukset

Maailman postiliiton yleissopimukseen ensimmäisellä lisäpöytäkirjalla tehdyillä muutoksilla on vähäisiä vaikutuksia Maailman postiliiton nimettyjen operaattoreiden (Manner-Suomessa Posti Jakelut Oy) toimintaan. Postiliiton yleisohjesäännön neljännellä lisäpöytäkirjalla tehdyt muutokset taas puolestaan vaikuttavat unionin toimielinten sisäiseen toimintaan sekä liiton kulukattoon. Kulukatton nostamisen myötä Suomen Maailman postiliiton vuosittainen jäsenmaksu nousi noin 8000 euroa. Jäsenmaksu katetaan Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta, eikä vaadi uusia määrärahoja.

Lisäpöytäkirjojen voimaantulo

Perussopimuksen 29 artiklan mukaan muutokset yleisohjesääntöön, yleissopimukseen ja muihin UPU:n sopimukseen muodostavat lisäpöytäkirjan, ja ne tulevat voimaan kongressin päättämänä päivänä.

Yleissopimuksen ensimmäinen lisäpöytäkirja tuli sen III artiklan mukaan kansainvälisesti voimaan 1.1.2025, lukuun ottamatta sopimuksen artiklan II kohtien 1.1 ja 1.2 muutoksia, jotka tulevat kansainvälisesti voimaan 1.1.2026.

Yleisohjesäännön neljäs lisäpöytäkirja tuli sen XVI artiklan mukaan kansainvälisesti voimaan 1.3.2024, lukuun ottamatta artiklaa XV, joka tuli kansainvälisesti voimaan jo 1.1.2024.

Perussopimuksen 24 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenmaat voivat milloin tahansa liittyä sellaisiin sopimuksiin, joita ne eivät allekirjoittaneet, kongressin työjärjestyksessä määrättyjen prosessien mukaisesti.

Perussopimuksessa tai muissakaan UPU:n sopimuksissa ei ole määräyksiä siitä, milloin muutokset tulevat voimaan sellaisen jäsenmaan osalta, joka liittyy sopimukseen niiden kansainvälisen voimaantulon jälkeen. Perussopimuksen 25 artiklassa ainoastaan määrätään, että liittymiskirja tulee tallettaa Kansainvälisen toimiston pääjohtajalle (Director General of the International Bureau), joka ilmoittaa jäsenmaiden hallituksille talletuksesta.

Valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 33/1980,) 24 artiklan 3 kohdan mukaan valtiosopimus, joka on jo tullut voimaan, tulee voimaan sellaisen valtion osalta, jonka suostumus valtiosopimuksen noudattamiseen on ilmaistu jonakin päivänä sen jälkeen, kun valtiosopimus on tullut voimaan, sinä päivänä, jolloin suostumus ilmaistaan, jollei valtiosopimuksessa toisin määrätä. Wienin yleissopimuksen 16 artiklan 1 b) kohdan mukaan sitoutumiskirjan tallettaminen tallettajalle merkitsee valtion suostumista valtiosopimuksen noudattamiseen, jollei valtiosopimuksessa toisin määrätä.

Tarkoituksena on, että liittymisestä Maailman postiliiton yleissopimuksen ensimmäiseen lisäpöytäkirjaan sekä yleisohjesäännön neljänteen lisäpöytäkirjaan ilmoitetaan samalla liittymiskirjalla. Pöytäkirjat tulisivat edellä todetun mukaisesti Suomen osalta voimaan liittymiskirjan talletushetkellä siltä osin kuin ne ovat tulleet kansainvälisesti voimaan ja muilta osin samanaikaisesti niiden kansainvälisen voimaantulon kanssa.

Molemmat lisäpöytäkirjat on tarkoitus saattaa valtioneuvoston asetuksella voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun liittymiskirja on talletettu. Yleissopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan artiklan II kohtien 1.1 ja 1.2 muutokset tulisivat kuitenkin asetuksella voimaan samanaikaisesti, kun ne tulevat kansainvälisesti voimaan.

Ahvenanmaa

Koska Maailman postiliiton yleissopimuksen lisäpöytäkirja sekä yleisohjesäännön neljäs lisäpöytäkirja sisältävät määräyksiä, jotka kuuluvat itsehallintolain 18 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan, lisäpöytäkirjojen voimaansaattamissäädöksille on tarpeen saada Ahvenanmaan itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntä

Toimivalta

Tasavallan presidentti päättää perustuslain 93 §:n 1 mom. nojalla valtioneuvoston esittelystä lisäpöytäkirjoihin sitoutumisesta.

Esitys

Edellä olevan perusteella esitetään, että Tasavallan Presidentti päättäisi, että Suomi liittyy Maailman postiliiton yleissopimuksen ensimmäiseen lisäpöytäkirjaan ja yleisohjesäännön neljänteen lisäpöytäkirjaan.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Esittelijä

Eveliina Uusitalo, liikenne- ja viestintäministeriö